

# Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

## Opgave 1 – Wereld: Regionale VN-ontwikkelingsindex

### 1 maximumscore 2

uitspraak 1: onjuist

uitspraak 2: onjuist

uitspraak 3: juist

indien drie juiste antwoorden 2

indien twee juiste antwoorden 1

indien minder dan twee juiste antwoorden 0

### 2 maximumscore 2

a een BRIC-land

b een land uit de periferie

c een nieuw industrieland / een land uit het centrum

d een land uit het centrum

indien vier juiste antwoorden 2

indien drie of twee juiste antwoorden 1

indien minder dan twee juiste antwoorden 0

### 3 maximumscore 2

• Uit het antwoord moet blijken dat China in het wereldsysteem een semi-perifere positie inneemt en Zuid-Korea een centrumpositie 1

• Uit het antwoord moet blijken dat regio X op nationaal schaalniveau / binnen China een centrumregio is en regio Y op nationaal schaalniveau / binnen Zuid-Korea een perifere regio is 1

### 4 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

• China zich door (exportgerichte) industrialisatie met name in de kustregio ontwikkeld heeft / in de kustregio speciale economische zones aangewezen heeft 1

• zodat het welzijnsniveau in de kustregio's sterker gestegen is dan het welzijnsniveau in het binnenland (waardoor de regionale ongelijkheid toegenomen is) 1

## Opgave 2 – Wereld: Wereldstad Istanbul

### 5 maximumscore 3

- Juiste argumenten voor deze claim zijn: 2
  - Istanbul is een belangrijk knooppunt voor internationale (vlieg- en scheepvaart)verbindingen.
  - Istanbul is (veruit) de grootste stad van Turkije / is een *primate city*.
  - Istanbul is een mondiaal knooppunt op cultureel gebied / ligt op de grens van het Christendom en de Islam.

#### Opmerking

Per juist argument 1 scorepunt toekennen.

- Een juist argument tegen deze claim is: 1
  - Istanbul is geen mondiaal beslissingscentrum op economisch / politiek gebied.
  - Istanbul is op nationale schaal niet de politieke hoofdstad.

### 6 maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- (internationale) toeristen / migranten / kosmopolieten in Istanbul hebben (vaak) een moderne / westerse / minder religieuze levensstijl 1
- die kan botsen met de traditionelere levensstijl van (nationale) migranten die van het Turkse platteland naar Istanbul komen 1

### 7 maximumscore 2

Juiste argumenten zijn:

- Het kanaal zorgt voor (nog) een fysieke barrière tussen / vermindert de bereikbaarheid tussen de stadsdelen.
- De opbrengsten / tolheffingen van het kanaal komen vooral ten goede aan de nationale overheid (en niet ten goede aan de stad).
- Op de plek waar het kanaal gebouwd wordt, moeten bewoners hun huizen verlaten.
- De natuur wordt aangetast door de aanleg van het kanaal.

per juist argument 1

### 8 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat (Russische) vrachtschepen de lange wachttijden voor de Bosporus kunnen omzeilen door via het Istanbulkanaal te varen 1
- Een juist antwoord is: Turkije kan via het Istanbulkanaal oorlogsschepen uit alle landen toegang tot de Zwarte Zee verlenen zonder daarbij het Verdrag van Montreux te schenden (waardoor de oorlogsschepen een bedreiging voor Rusland kunnen vormen) 1

## Opgave 3 – Aarde: Endogene krachten in Yellowstone National Park

### 9 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- Continentale korst is anders qua chemische samenstelling / dikker dan oceanische korst (oorzaak) 1
- waardoor magma / de mantelpluim moeilijker door continentale korst naar boven kan komen (en er bij continentale korst dus minder vaak hotpotvulkanisme voorkomt dan bij oceanische korst) (gevolg) 1

### 10 maximumscore 3

Juiste verschillen zijn:

- Aardbevingen bij subductiezones zijn in het algemeen zwaarder dan aardbevingen bij hotspots.
- Aardbevingen bij subductiezones verschillen meer in diepte dan aardbevingen bij hotspots.
- Aardbevingen bij subductiezones vinden plaats in lineaire patronen langs de plaatgrens, terwijl aardbevingen bij hotspots geclusterd plaatsvinden.
- Aardbevingen bij subductiezones ontstaan door wrijvings- / spanningsopbouw tussen platen, terwijl aardbevingen bij hotspots ontstaan door drukopbouw / het vollopen van magmakamers.

per juist verschil

1

### 11 maximumscore 2

e - a - c - b - d

*Opmerking*

*Indien door het weglaten van een foutief geplaatste letter een verder foutloze reeks ontstaat, 1 scorepunt toekennen.*

### 12 maximumscore 2

Een juiste beschrijving is:

- door de hotspot / magma wordt verhit (kokend) water onder grote druk omhoog geperst (waardoor het water naar buiten spuit) 1
- waarna het weer een tijd (tussen de 60 à 80 minuten) duurt voor een nieuwe hoeveelheid water genoeg verhit is / is gaan koken om weer uit te barsten 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

## Opgave 4 – Aarde: Paleogeografie van Nederland

---

- 13 maximumscore 2**  
 Uit de uitleg moet blijken dat
- tijdens het Saalien in het midden van Nederland gestuwde afzettingen / stuwwallen gevormd werden (oorzaak) 1
  - waardoor de loop van de grote rivieren naar het westen verlegd werd / de grote rivieren naar het westen gingen stromen (gevolg) 1
- 14 maximumscore 1**  
 X [ [ | Å | æ | Å | Å ] moet altijd 1 scorepunt worden toegekend, ongeacht of er wel of geen antwoord gegeven is, en ongeacht het gegeven antwoord.
- 15 maximumscore 2**  
 Uit de uitleg moet blijken dat
- vanaf het Subatlanticum / 2.600 jaar geleden een gesloten strandwal / duinenrij voor de Nederlandse kust ontstond (oorzaak) 1
  - waardoor de zee niet meer kon binnendringen in het achterland en er (geen zeeklei meer, maar) veen werd gevormd / plantenresten werden afgezet (gevolg) 1
- 16 maximumscore 2**
- tijdens het Saalien / 150.000 jaar geleden 1
  - Gaasterlân (Gaasterland) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

## Opgave 5 – Zuid-Amerika: 'Wie is de mol?' in Colombia

<b>17 maximumscore 2</b>		
a - mestisering (6)		
b - bevolkingsparticipatie (1)		
c - cliëntelisme (2)		
indien drie juiste antwoorden		2
indien twee juiste antwoorden		1
indien minder dan twee juiste antwoorden		0
<b>18 maximumscore 2</b>		
Juiste verschillen zijn:		
– In de Centrale Cordillera komt in tegenstelling tot de Oostelijke Cordillera actief vulkanisme voor.		
– De Centrale Cordillera is jonger dan de Oostelijke Cordillera.		
per juist verschil		1
<b>19 maximumscore 3</b>		
• De gemiddelde temperatuur in Medellín is (ondanks de ligging dichterbij de evenaar) lager dan in Cartagena: dit komt doordat Medellín hoger ligt (dan Cartagena) / hoog in de bergen ligt		1
• In Medellín valt het hele jaar door veel neerslag, Cartagena heeft een drogere periode: dit komt doordat Medellín dichterbij de evenaar ligt (dan Cartagena) / het hele jaar onder invloed staat van de ITCZ		1
• Medellín heeft (in tegenstelling tot Cartagena) elk jaar twee neerslagpieken: dit komt doordat Medellín dichterbij de evenaar ligt (dan Cartagena) / de ITCZ twee keer per jaar boven Medellín ligt		1
<i>Opmerking</i>		
<i>De scorepunten dienen alleen toegekend te worden wanneer het klimatologische verschil in combinatie met de oorzaak juist is.</i>		
<b>20 maximumscore 2</b>		
Een juiste redenering is:		
• Enerzijds wordt het bestaande geografische beeld dat er van Colombia is (bij Nederlanders) uitgebreid door verhalen en/of (televisie)beelden (landschappen, steden, bevolking)		1
• maar dat deze verhalen en/of (televisie)beelden wel gekleurd zijn / alleen een positief (incompleet) beeld van Colombia laten zien (en dus het mentale beeld van Colombia versterken)		1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

## Opgave 6 – Zuid-Amerika: Chili en Bolivia

- 21 maximumscore 1**  
 Uit het antwoord moet blijken dat veel landen in Zuid-Amerika zich sinds de jaren 80 van de vorige eeuw ontwikkeld hebben van instabiele / dictatoriale landen naar politiek (en economisch) meer stabiele landen.
- 22 maximumscore 2**
- Een juist antwoord is: in (het neoliberale) Chili wordt gestreefd naar vrije marktwerking / concurrentie tussen bedrijven, terwijl in (het socialistische) Bolivia de invloed van de staat op de economie juist groot is 1
  - Een juist antwoord is: Chili was in 2017, net als in 1995, voor de export nog steeds zeer afhankelijk van grondstoffen / de mijnbouw 1
- 23 maximumscore 2**
- Lorenzcurve 1
  - Uit het antwoord moet blijken dat het bnp/hoofd / de economie van Chili en Bolivia de laatste decennia gegroeid is, maar dat de armste 50% daarvan nauwelijks geprofiteerd heeft / de economische ongelijkheid (nagenoeg) hetzelfde gebleven is 1
- 24 maximumscore 2**  
 Juiste belemmeringen zijn:
- Bolivia ligt (in tegenstelling tot Chili) landlocked / heeft geen ligging aan zee (waardoor internationale handel lastig is).
  - Bolivia is (door de hoge ligging en het landschap) een onherbergzaam / moeilijk in cultuur te brengen land.
- per juiste belemmering 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

## Opgave 7 – Leefomgeving: Bevolkingsontwikkeling in de grote steden

---

**25 maximumscore 3**

Uit het antwoord moet blijken dat

- het ruimtelijk beleid (ten aanzien van de Randstad) tot (ongeveer) 1990 was gericht op spreiding (groeikernenbeleid) en daarna op concentratie (verdichting / compacte stad) 1

Uit de redenering moet blijken dat

- veel van de plaatsen in de top 10 in de periode 1968 - 1983 (zoals Zoetermeer / Spijkenisse / Purmerend) waren aangewezen als groeikern (en dus toen een sterke bevolkingsgroei hadden) 1
- terwijl in de periode 2008 - 2018 juist de grote steden als woonomgeving weer aantrekkelijk werden (als Utrecht / Amsterdam / Den Haag) 1

**26 maximumscore 2**

Een juiste redenering is:

- De centra van steden met een grote creatieve sector hebben een grote aantrekkingskracht op hoger opgeleiden / mensen uit hogere (sociaal-)economische klassen (die zich met name in de stadscentra vestigen) 1
- zodat de economische verschillen tussen de centra van creatieve steden en de armere (buiten)wijken groter kunnen worden 1

**27 maximumscore 2**

Een juiste redenering is:

- In de grensgemeentes kunnen ook de beschikbare banen in Duitsland en België meegewogen worden / geven de beschikbare banen alleen op nationale schaal een vertekend beeld van de werkgelegenheid 1
- zodat juist de grensgemeentes in Limburg, waar over de grens veel grote steden binnen acceptabele reistijd liggen / veel werkgelegenheid binnen acceptabele reistijd is, aantrekkelijker zullen zijn 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

**28 maximumscore 2**

Juiste argumenten voor het verder laten groeien van steden **in** de Randstad zijn:

- Om te kunnen (blijven) concurreren met andere grootstedelijke gebieden in Europa moet de Randstad blijven groeien.
- De meeste banen in Nederland zullen in de Randstad blijven (dus moet daar de bevolking kunnen groeien).

*Opmerking*

*Per juist argument 1 scorepunt toekennen.*

**of**

Juiste argumenten voor het laten groeien van steden **buiten** de Randstad zijn:

- Woningen in de Randstad zijn voor 'gewone' burgers onbetaalbaar geworden. / In steden buiten de Randstad zijn nog huizen te bouwen die ook voor 'gewone' burgers betaalbaar zijn.
- Door verbeterde thuiswerkmogelijkheden wordt het steeds minder belangrijk om in de fysieke nabijheid van het werk (in de Randstad) te wonen.
- In de Randstad is weinig ruimte meer over om steden verder uit te breiden / nog verder te verdichten. / In steden buiten de Randstad is nog ruimte over om steden te laten groeien.

*Opmerking*

*Per juist argument 1 scorepunt toekennen.*



Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

## Opgave 8 – Leefomgeving: Zeespiegelstijging en deltascenario's

**29 maximumscore 2**

uitspraak 1: juist

uitspraak 2: onjuist

uitspraak 3: juist

indien drie juiste antwoorden

2

indien twee juiste antwoorden

1

indien minder dan twee juiste antwoorden

0

**30 maximumscore 1**

Uit het antwoord moet blijken dat in Nederland bodemdaling optreedt / de ondergrond van Nederland zakt.

**31 maximumscore 2**

Een juiste uitleg is:

- In de zomer voeren rivieren minder zoet water aan / wordt (in droge perioden) veel zoet (grond)water gebruikt voor beregening / In de zomer verdampt veel zoet water (oorzaak) 1
- waardoor het (zout) zeewater ondergronds kan binnendringen / er te weinig tegendruk is van zoet grondwater (en er verzilting optreedt) (gevolg) 1

**32 maximumscore 3**

- scenario a 1
- Juiste antwoorden zijn: 2
  - het overstromingsrisicobewustzijn kan verhoogd worden door kennisoverdracht / onderwijs / voorlichting
  - en klimaatverandering kan getemperd worden door het terugdringen van CO<sub>2</sub> / broeikasgassen (door te participeren in / het naleven van klimaatakkoorden)

*Opmerking*

*Per juist antwoord 1 scorepunt toekennen.*

## Bronvermeldingen

---

bron 1	vrij naar: <a href="http://globaldatalab.org">globaldatalab.org</a>
bron 2	<a href="http://globaldatalab.org">globaldatalab.org</a>
bron 3	<a href="http://nl.wikipedia.org/">nl.wikipedia.org/</a> Cito
bron 4	<a href="http://nl.wikipedia.org/">nl.wikipedia.org/</a> <a href="http://www.usgs.gov/media/images/map-yellowstone-earthquakes-located-univ-utah-seis">www.usgs.gov/media/images/map-yellowstone-earthquakes-located-univ-utah-seis</a>
bron 5	<a href="http://www.shutterstock.com/nl/image-photo/sideways-view-canary-spring-terraces-mammoth-768217192">www.shutterstock.com/nl/image-photo/sideways-view-canary-spring-terraces-mammoth-768217192</a>
bron 6	<a href="http://www.shutterstock.com/nl/image-photo/tourists-watching-old-faithful-erupting-yellowstone-206238292">www.shutterstock.com/nl/image-photo/tourists-watching-old-faithful-erupting-yellowstone-206238292</a>
bron 7	<a href="http://www.aardkundigewaarden.nl">www.aardkundigewaarden.nl</a>
bron 8	<a href="http://www.globehopper.nl/reisroute-colombia-uit-wie-is-de-mol-2019/">www.globehopper.nl/reisroute-colombia-uit-wie-is-de-mol-2019/</a>
bron 9	Grote Bosatlas, 55ste editie, kaart 224C
bron 10	<a href="http://nl.climate-data.org">nl.climate-data.org</a>
bron 11	<a href="http://wieisdemol-colombia.nl/2019/02/06/locaties-samenvatting-aflevering-5-barichara-en-waterval-juan-curi/">wieisdemol-colombia.nl/2019/02/06/locaties-samenvatting-aflevering-5-barichara-en-waterval-juan-curi/</a> <a href="http://www.glamour.nl/nieuws/films-series-tv/a26128582/wie-is-de-mol-aflevering-5-tweets/">www.glamour.nl/nieuws/films-series-tv/a26128582/wie-is-de-mol-aflevering-5-tweets/</a>
bron 12	<a href="http://nl.wikipedia.org/">nl.wikipedia.org/</a>
bron 13	<a href="http://oec.world/en/visualize/tree_map/hs92/export/chl/all/show/1995/">oec.world/en/visualize/tree_map/hs92/export/chl/all/show/1995/</a> <a href="http://oec.world/en/visualize/tree_map/hs92/export/chl/all/show/2017/">oec.world/en/visualize/tree_map/hs92/export/chl/all/show/2017/</a> <a href="http://oec.world/en/visualize/tree_map/hs92/export/bol/all/show/1995/">oec.world/en/visualize/tree_map/hs92/export/bol/all/show/1995/</a> <a href="http://oec.world/en/visualize/tree_map/hs92/export/bol/all/show/2017/">oec.world/en/visualize/tree_map/hs92/export/bol/all/show/2017/</a>
bron 14	<a href="http://ourworldindata.org">ourworldindata.org</a>
bron 15	<a href="http://ourworldindata.org">ourworldindata.org</a>
bron 16	Atlas voor gemeenten, 2019
bron 17	Atlas voor gemeenten, 2019
bron 18	vrij naar: <a href="http://www.deltacommissaris.nl/documenten/publicaties">www.deltacommissaris.nl/documenten/publicaties</a>
bron 19	Cito